

БУХГАЛТЕРСЬКА ЗВІТНІСТЬ В УПРАВЛІННІ ПРИРОДООХОРОННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Розвиток економічних відносин не можливий без формування ефективної системи екологічної статистики, екологічних показників, що сприяють інтеграції екологічних і економічних рішень. Існує також необхідність розробки екологічної системи, врахування для використання у вигляді бази даних, призначеної для отримання макроінформації про стан навколишнього середовища та її еволюцію. Ці бази даних є результатом систематизації, групування та накопичення інформації екологічного характеру на мікрорівні економічних відносин, тобто на рівні суб'єктів господарювання. Це забезпечується правильно побудованою та функціонуючою системою бухгалтерського обліку, яка є фіксатором всіх фактів господарського життя підприємства та основним джерелом статистичних даних, і відповідно, інформаційною платформою системи національних рахунків держави.

Одним з перспективних напрямів управління земельними ресурсами АПК є запровадження нових механізмів еколого-економічної реабілітації, які, у свою чергу, потребують понесення відповідних витрат як складових витрат на охорону навколишнього середовища. Така ситуація зумовлює необхідність удосконалення організаційно-методичних засад бухгалтерського обліку витрат на еколого-економічну реабілітацію земель сільськогосподарського призначення задля можливості формування інформаційного забезпечення управління природоохоронною діяльністю та визначення економічної ефективності одноцільових (окремих) і багатоцільових заходів з охорони навколишнього середовища.

Результати дослідження показують, що еколого-економічну реабілітацію землі сільськогосподарського призначення слід проводити за наступними напрямками:

- 1) без виведення землі зі складу використовуваної;
- 2) з виведенням землі зі складу використовуваної (комплексна еколого-економічна реабілітація);
- 3) під час використання землі в основній діяльності.

Зауважимо, що під час здійснення еколого-економічної реабілітації земель АПК за кожним виділеним напрямом виникають витрати, які можна згрупувати наступним чином: витрати на управління та забезпечення природоохоронної діяльності, витрати виробничого характеру щодо охорони навколишнього середовища, витрати на використання природних ресурсів (земельних, водних, повітряних), витрати на управління відходами.

Виходячи з того, що ці витрати є похідними в результаті здійснення заходів охорони навколишнього середовища, зокрема за тим чи іншим напрямом еколого-економічної реабілітації, доречним є створення інформаційних потоків задля забезпечення управління природоохоронною діяльністю підприємств АПК. У контексті цього, підкреслимо, що звітність є основним джерелом інформації та має важливе значення в управлінні стійким розвитком підприємств АПК, тому вона повинна відповідати сучасним завданням управління і, відповідно, задовольняти всі інформаційні потреби.

Таким чином, поширення природоохоронної діяльності серед чималої кількості вітчизняних підприємств АПК, а також здійснення ними витрат на охорону навколишнього середовища, зумовлюють необхідність розробки пакета внутрішньої (управлінської) бухгалтерської звітності про витрати, які спрямовані на скорочення, запобігання, ліквідацію забруднення, інших видів негативного впливу діяльності підприємств та іншої діяльності на навколишнє середовище. Отже, в сучасних умовах господарювання підприємств АПК та з урахуванням інформаційних запитів їх системи управління доцільним є запровадження наступних звітних форм: звіт про витрати на управління та забезпечення природоохоронної діяльності; звіт про витрати виробничого характеру щодо охорони навколишнього середовища; звіт про витрати на використання природних ресурсів (земельних, водних, повітряних); звіт про витрати на управління відходами. Вищевказані звіти є універсальними для всіх підприємств АПК, які здійснюють природоохоронну діяльність, а їх наповнення варіюється залежно від складових (статей) витрат на охорону навколишнього середовища (за напрямками їх здійснення). Така звітність слугує єдиною інформаційною базою для зацікавлених внутрішніх користувачів з метою забезпечення їх повною та достовірною інформацією про витрати на охорону навколишнього середовища. Окрім цього, зміст і структура звітів дають змогу визначити економічний ефект від здійснення підприємством відповідних витрат, що дозволяє суб'єктам екологічного менеджменту прийняти рішення про економічну доцільність тих чи інших заходів з охорони навколишнього середовища.